

Novi pristup naučnim časopisima u Srbiji: bibliotečki fondovi i elektronski časopisi

mr Biljana Kosanović
Narodna biblioteka Srbije

Beograd, 24. novembar, 2003

Teme

- naučne komunikacije (učesnici i funkcije)
- promena u pristupu
- strani elektronski časopisi u Srbiji
- naši časopisi na internetu i u našim bibliotekama

Naučne informacije

Komunikacije u nauci su proces u kojem se pisani izveštaj o istraživanju i rezultatima stvaraju, vrednuju, izdaju, formatiraju, distribuiraju, organizuju, čine dostupnim, čuvaju i koriste.

Sistem uključuje:

- ➡ tri učesnika (istraživači, izdavači, bibliotekari)
- ➡ šest funkcija

Tri učesnika i ...

Učesnici u procesu naučne komunikacije i njihove želje:

- **istraživači** : žele da sa svojim rezultatima upoznaju što više ljudi (istovremeno i korisnici)
- **biblioteke** : obavezati što širu dostupnost
- **izdavači** : povećanje profita na naučnim publikacijama

... šest funkcija:

- stvaranje : potpuno u domenu istraživača i bez njih ne postoji
- kontrola kvaliteta : deo izdavačkog procesa, ali je takođe vrše istraživači (recenzija)
- produkcija : izdavači, opremaju publikaciju i vode postupak recenzije
- distribucija naučnih rezultata : biblioteke i izdavači (biblioteke dodaju vrednost publikacijama putem katalogizacije, klasifikacije i čuvanja rezultata istraživanja)
- korišćenje : istraživači, ali se proteže i na studente i druge zainteresovane korisnike

Kriza sistema naučnih komunikacija

broj naslova časopisa je dupliran, a nabavka smanjena za 6%

- cene časopisa rastu po stopi od 9% godišnje, dok sredstva za nabavku 3,3%
- veliki porast cena časopisa iz oblasti prirodnih nauka, medicine i tehnike (STM), čak 11% godišnje
- biblioteke nisu u mogućnosti da pretplate sve potrebno
- prosečna profitna stopa u izdavaštvu 5%, a u izdavaštvu naučnih informacija čak i do 40%

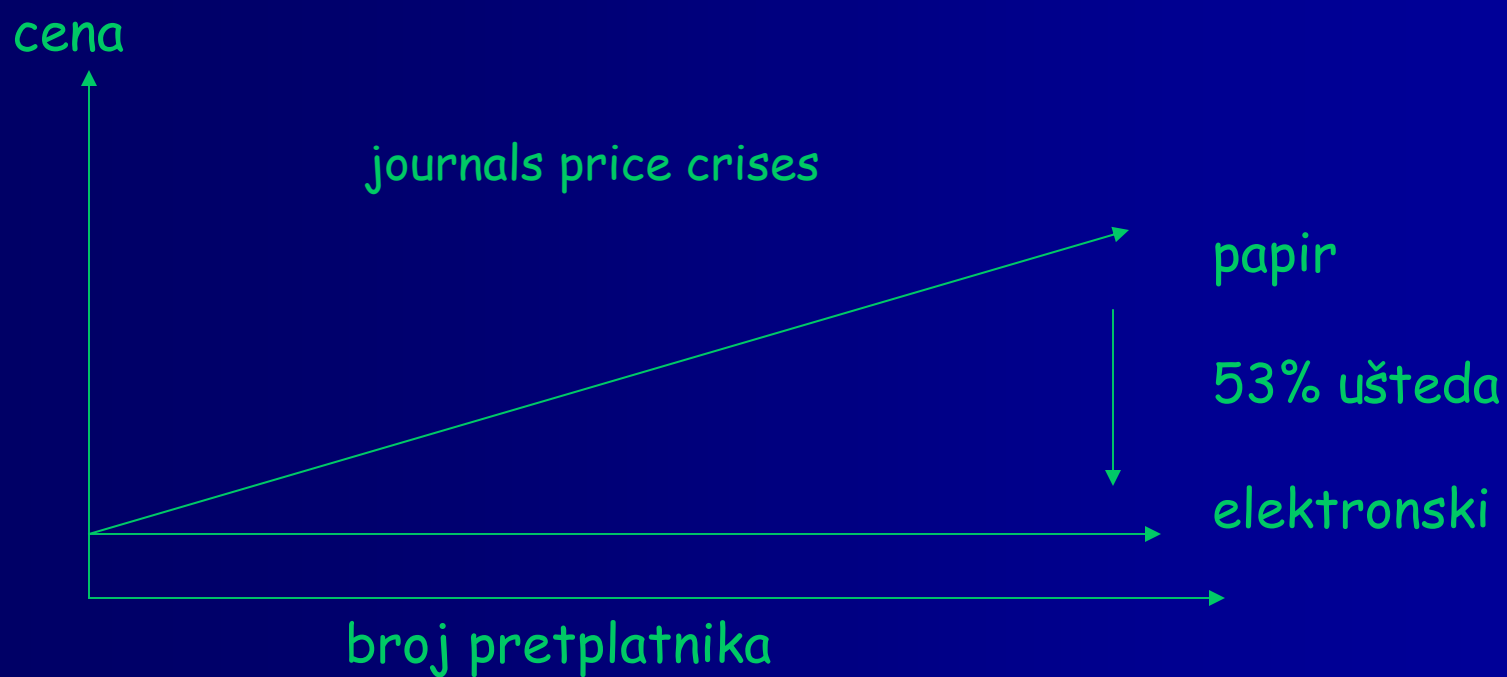
Apsurdi

- ministarstva za nauku i visoko školstvo finansiraju naučna istraživanja, a onda plaćaju da bi iste te rezultate učinili dostupnim naučnoj zajednici
- istraživači gube moć nad svojim delom (plaćanje za objavljivanje rada)
- biblioteke kao kupci povećavaju zaradu onih koji zarađuju (izdavači)

Pokušaji rešenja

- ➔ prelazak na elektronski oblik
- ➔ biblioteke koordiniraju nabavku sa srodnim bibliotekama i formiraju konzorcijume

Prelazak na elektronski oblik

Prednosti elektronske forme

- pristup do publikacija brži i jeftiniji
- saradnja sa kolegama je moguća u svako doba i bilo kad u toku procesa istraživanja
- pristup nije vezan za vreme i mesto
- moguće je korišćenje multimedijalnih sadržaja
- moguća je direktna komunikacija između istraživača i korisnika
- biblioteke mogu da pruže na korišćenje svoje resurse neograničenom broju korisnika

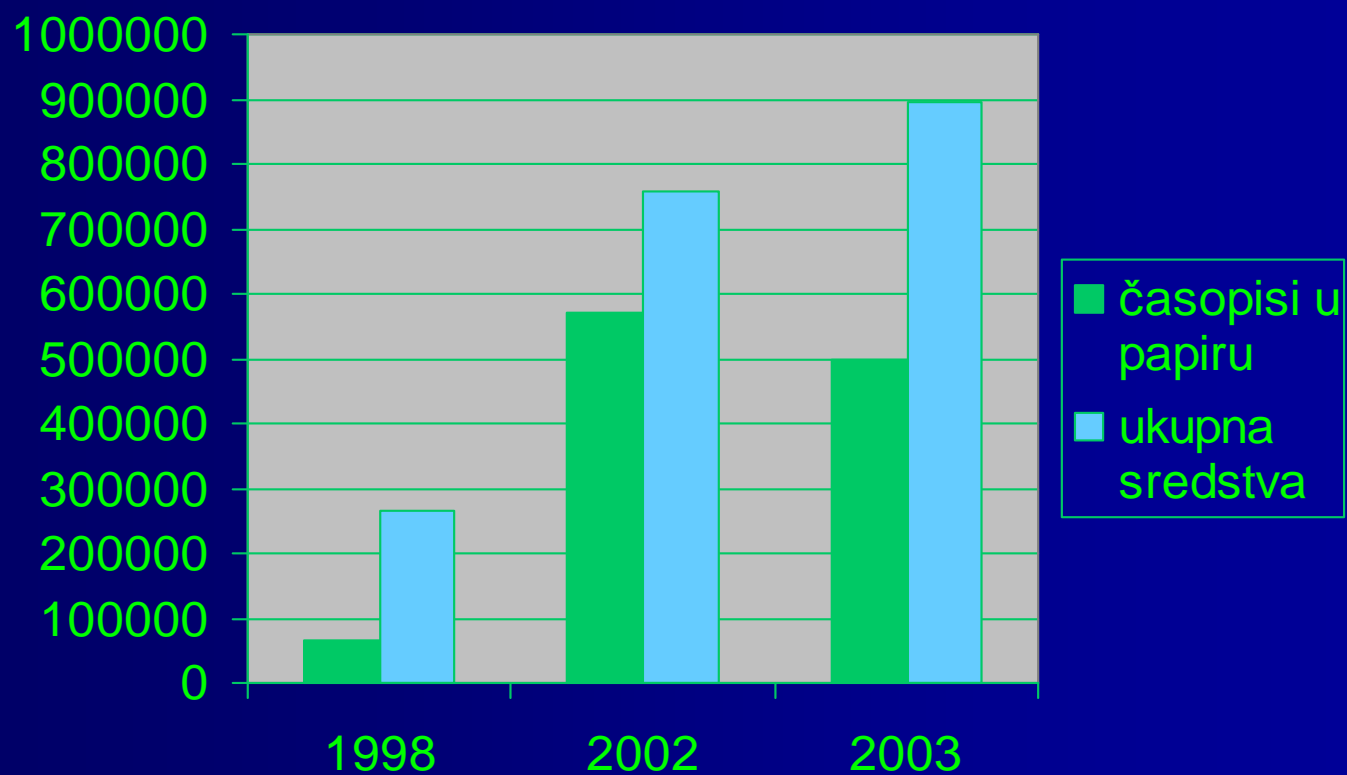
Strani elektronski časopisi u Srbiji 2003

- ▶ Science Direct
- ▶ Springer LINK
- ▶ IEEE Digital Library
- ▶ Emerald
- ▶ HINARI

- ▶ EBSCO
- ▶ ProQuest
- ▶ Blackwell
- ▶ Institute of Physics Publishing
- ▶ DOI

Kolika je cena

Ukupno dostupnih časopisa: 8252 (5629)

Sve finansira Ministarstvo za nauku, tehnologije i razvoj

Naši naučni časopisi u svetu

- nedovoljno vidljivi i iz Srbije i iz inostranstva
- samo tri časopisa u *Journal Citation Report*-u
- samo šest u *Medline*-u
- dobra zastupljenost u *Chemical Abstracts*-u

Naši časopisi

Naslov	izdavač	web	NBS	BMS	UBSM
Journal of the Serbian Chemical Society	Srpsko hemij. društvo	1999 pdf	1999-5,6,9	1999-5,6 2001-1-12	
Ekologija	Unija biološ. društ.	1996 pdf	1998 1999	1998 1999	1998 1999 2000
Sociološki pregled	Socio. društvo Srbije	1997 html	1997-3,4 1998-2 1999-1,2 2002	1997-3,4 1998-2 2001-1,2 2002	

Naši časopisi - medicina

Naslov	izdavač	web	NBS	BMS	UBSM
Archive of Oncology	Inst. onkolog. Sremska Kamenica	2000 pdf	2000-2,4 2001 2002-1-3 2003	2001-1	2000 2001 2002-1-3 2003
Archives of Gastroenteroh epatology	SLD	1999 html	1999-1,2 2001-1,2 2002 2003-3,4	1999 2000 2001 2002 2003	1999 2000 2001 2002 2003
FU: Medicine and Biology	Univerzitet u Nišu	1997 pdf		2000 2001 2002 2003	2000 2001 2002 2003

Ciljevi savetovanja

- interesantni za zemlje iz regiona
- razmena u okviru naše naučne zajednice
- više pokrenutih inicijativa
- nedovoljna vidljivost
- uključivanje u svetske inicijative